

Sygn. akt: XIV C 2013/22 upr

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2023 r.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy XIV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Sądu Rejonowego Anna Samosiuk
Protokolant:	Starszy sekretarz sądowy Katarzyna Dacewicz

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2023 r. w Bydgoszczy na rozprawie

sprawy z powództwa A. K.

przeciwko Bankowi (...) - Spółka Akcyjna z (...) w W.

o zapłatę

- Zasądza od pozwanego na rzecz powódki 10.000 zł (dziesięć tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 lipca 2022 r. do dnia zapłaty,
- Oddała powództwo w pozostałym zakresie,
- Zasądza od pozwanego na rzecz powódki 2317 zł (dwa tysiące trzysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

SSR Anna Samosiuk

Sygn. akt XIV C 2013/22

UZASADNIENIE

Powódka A. K. wniosła o zasądzenie od pozwanego Banku (...) spółka akcyjna z siedzibą w W. kwoty 10.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28 kwietnia 2022 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazała, że wiązała ją z pozwanym bankiem umowa o prowadzenie rachunku bankowego. W dniu 27 kwietnia 2022 r. osoba podająca się za pracownika pozwanego banku, dzwoniąca z numeru infolinii banku, skontaktowała się z powódką informując o włamaniu na jej rachunek bankowy. W trakcie rozmowy powódka zaczęła podejrzewać, że osoba podająca się za pracownika banku w rzeczywistości może nim nie być, w związku z czym udała się do oddziału banku gdzie uzyskała informację, że ktoś przed chwilą zawarł zdalnie przez Internet na jej dane umowę pożyczki konsumenckiej na kwotę 45.100 zł i właśnie wypłaca w bankomacie z niej środki. Po szybkim zablokowaniu rachunku przez pracownika banku okazało się, że oszust zdołał wypłacić z bankomatu w D. w Irlandii w trzech transzach środki na łączną kwotę 10.000 zł. Powódka podkreśliła, że nie zawierała żadnej umowy pożyczki z pozwanym bankiem. Wyjaśniła również, że bank z tytułu umowy z kwoty 45100 zł pobrał prowizję i na rachunek powódki przekazał 35968,66 zł, z której oszust pobrał 10.000 zł. Powódka niezwłocznie złożyła reklamację

a także, za radą pracownika banku odstąpiła od umowy. W konsekwencji bank pobrał z konta wypłaconą kwotę pożyczki oraz obciążyła powódkę kwotą 10.000 zł pobraną przez oszusta. W związku z zaistniałą sytuacją powódka złożyła zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. Ponadto pismem z dnia 6 lipca 2022 r. złożyła odwołanie od decyzji nieuwzględniającej jej reklamacji. Wskazując na powyższe powódka podkreśliła, że dokonane na jej rachunku transakcje były nieautoryzowane w związku z czym bank powinien przywrócić środki na jej rachunku do końca dnia roboczego następującego po dniu stwierdzenia nieautoryzowanej transakcji płatniczej. Powódka powołała się przy tym na art. 725 k.c. oraz art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwany podniósł, że powódka korzystała z usługi (...) jej obowiązkiem było zachowanie w tajemnicy danych służących do logowania do (...), narzędzi lub technologii do uzyskania kodów jednorazowych oraz informacji umożliwiających bezpieczne korzystanie z (...), przechowywania ich z zachowaniem należytej staranności oraz nieudostępniania ich osobom trzecim a także, do pobierania aplikacji ze źródeł wskazanych na stronie internetowej banku www.pekao.com.pl. (...) wskazał, że w dniu 27 kwietnia 2022 r. odnotował, że powódka za pośrednictwem usługi (...), złożyła wniosek o pożyczkę ekspresową – K. gotówka. Dyspozycja opiewała na kwotę 35968,66 zł. W celu jej uzyskania do systemu bankowości elektronicznej wprowadzone zostały poufne dane powódki, taki jak: numer konta, hasło do (...) (które powinna znać wyłącznie powódka) oraz kod autoryzacyjny. Wszystkie te dane zostały prawidłowo wprowadzone w bankowości elektronicznej po prawidłowym zalogowaniu o godz. 11:03, włącznie z jednorazowym kodem autoryzacyjnym przesłanym na numer telefonu Powódki o godz. 11:10. W ten sposób umowa pożyczki ekspresowej została zawarta a na rachunek bankowy powódki przekazana została kwota 35968,66 zł. W tym samym dniu powódka odstąpiła od umowy pożyczki, co zostało przez bank odnotowane. Zanim jednak powódka odstąpiła od umowy pożyczki, z jej rachunku bankowego, przy użyciu karty płatniczej, w okresie od godz. 11:32 do godz. 11:39 wypłacona została łącznie kwota 10000 zł (w trzech transzach wynoszących 5000 zł, 2500 zł oraz 2500 zł). Wypłaty te zostały autoryzowane poprzez podanie numeru karty płatniczej, daty ważności, kodu (...), który jest znany jedynie posiadaczowi karty a także zostały dodatkowo zabezpieczone systemem 3D-S. co oznacza, że operacje zostały autoryzowane również w aplikacji PeoPay za pomocą (...)u ustalonego przy aktywacji aplikacji, hasła lub biometrii. Pozwany przyznał, że dnia 27 kwietnia 2022 r. powódka złożyła w banku reklamację dotyczącą tych transakcji, jednak nie było podstaw do jej uwzględnienia. Pozwany podkreślił, iż nie jest prawdą, że powódka nie przekazała nikomu danych umożliwiających wypłatę środków z jej rachunku bankowego albowiem w dniu 27 kwietnia 2022 r. podała w rozmowie telefonicznej pełne dane do swojej karty płatniczej bliżej niezidentyfikowanej osobie podającej się za pracownika banku. Reasumując pozwany wskazał, że powódka nie podjęła niezbędnych środków służących zapobieżeniu naruszeniu indywidualnych danych uwierzytelniających i wskutek rażącego niedbalstwa doprowadziła do nieautoryzowanej transakcji płatniczej. Wyjaśnił, że w dniu 27 kwietnia 2022 r. pobrała aplikację zaproponowaną jej w rozmowie telefonicznej przez rzekomego pracownika banku, który mówił z wyraźnie wschodnim akcentem, któremu podała również pełne dane do karty płatniczej. W ten sposób przestępca uzyskał dostęp do telefonu komórkowego powódki i miał możliwość zawarcia umowy pożyczki oraz autoryzowania dokonanych przelewów. Podkreślił, że bank nie mając podstaw do przyjęcia, że transakcje na łączną kwotę 10.000 zł nie zostały prawidłowo autoryzowane, odmówił zwrotu kwoty 10.000 zł. Pozwany wskazała również, że w tym dniu nie stwierdzono jakichkolwiek awarii technicznych oraz innego rodzaju usterek, wobec czego przyjęć należy, że wskutek rażącego niedbalstwa powódka udostępniła nie tylko dane swojej karty płatniczej ale również pulpit swojego telefonu komórkowego osobom trzecim, co pozwoliło im na zaznajomienie się między innymi z jednorazowymi kodami, które powódka otrzymała za pomocą SMS. Tym samym powódka naruszyła obowiązki, jakie nakłada na powódkę art. 42 ustawy o usługach płatniczych. Pozwany podkreślił również, że zarówno w całym 2021 r. jak i w całym 2020 r. prowadził szeroko zakrojoną akcję informacyjną dotyczącą różnego rodzaju zagrożeń jakie mogą napotkać klienci banku. Ogłoszenia oraz komunikaty pojawiały się zarówno w systemie bankowości elektronicznej (...), jak również w aplikacji PeoPay.

W piśmie z dnia 18 października 2023 r. pozwany przyznał, że dnia 27 kwietnia 2022 r. powódka dokonała spłaty kwoty 35.968,66 zł.

Sąd ustalił, co następuje:

Powódkę oraz pozwanego łączyła umowa o prowadzenie rachunku bankowego. W ramach tej umowy powódka korzystała z aplikacji (...), usługi bankowości elektronicznej i telefonicznej umożliwiającej dostęp do produktów i usług banku przez komputer, telefon lub tablet.

O. ści bezsporne

Dnia 27 kwietnia 2022 r., w czasie gdy powódka przebywała na uczelni, mężczyzna, którego danych osobowych nie udało się ustalić, skontaktował się z powódką telefonicznie, przedstawił się jako J. D., poinformował, że jest pracownikiem Banku (...), podał swój numer identyfikacyjny i poinformował powódkę o tym, że ktoś włamał się na jej konto bankowe i wziął pożyczkę na kwotę 30000 zł oraz o tym, że sprawą już zajmuje się policja. Powódka została poproszona o zainstalowanie na swoim telefonie aplikacji, która rzekomo miała służyć do sprawdzenia konta powódki pod kątem ewentualnego włamania. Powódka zainstalowała aplikację, którą pobrała ze strony AppStore. Rozmówca poprosił powódkę również o to, aby zalogowała się na swój rachunek bankowy. Po zalogowaniu się na swój rachunek bankowy zarówno za pomocą aplikacji (...) jak i przez stronę internetową powódka stwierdziła, że na jej rachunku bankowym nie ma informacji o umowie pożyczki, została wówczas poinformowana, że ta informacja może się w każdej chwili pojawić i została poproszona o to, aby się nie rozłączać. Następnie powódka wylogowała się z aplikacji bankowej w dalszym ciągu rozmawiając z rzekomym pracownikiem pozwanego banku. Jednocześnie z nowej aplikacji dostawałam informacje, że jej konto jest sprawdzane. W międzyczasie powódka opuściła uczelnię i pojechała do swojego domu jednak przez cały czas rozmawiała z rzekomym pracownikiem banku.

W międzyczasie Pozwany w swoim systemie elektronicznym odnotował, że powódka za pośrednictwem usługi (...) złożyła wniosek o pożyczkę ekspresową – K. gotówka. Dyspozycja opiewała na kwotę 35968,66 zł. W celu jej udzielenia do systemu bankowości elektronicznej wprowadzone zostały poufne dane powódki, takie jak: numer konta, hasło do (...) (które powinna znać wyłącznie powódka) oraz kod autoryzacyjny. Wszystkie te dane zostały prawidłowo wprowadzone w bankowości elektronicznej po zalogowaniu o godz. 11:03 włącznie z jednorazowym kodem autoryzacyjnym przesłanym na numer telefonu Powódki o godz. 11:10. W ten sposób bank uznał, że doszło do zawarcia umowy pożyczki ekspresowej z powódką i na rachunek bankowy powódki przekazana została kwota 35968,66 zł.

Chwilę później, z rachunku bankowego powódki, w okresie od godz. 11:32 do godz. 11:39, w miejscowości D. w Irlandii, wypłacona została łącznie kwota 10000 zł (w trzech transzach wynoszących 5000 zł, 2500 zł oraz 2500 zł). Wypłaty te zostały autoryzowane poprzez podanie numeru karty płatniczej, daty ważności, kodu (...) zostały autoryzowane również w aplikacji PeoPay za pomocą (...)u ustalonego przy aktywacji aplikacji, hasła lub biometrii.

Po przyjeździe do domu mama powódki zdecydowała, że powódka powinna udać się do siedziby banku aby tę sprawę wyjaśnić, o czym powódka poinformowała rozmówcę, który powiedział jej, że nie powinna jechać do siedziby banku albowiem to tam jest człowiek, który wyprowadza pieniądze. Wówczas mama powódki kazała jej się rozłączyć i powiedzieć, że o wszystkim zostanie poinformowana policja. Powódka rozłączyła się. Pomimo to rzekomy pracownik banku dzwonił do niej jeszcze kilka razy. Po dotarciu do oddziału banku powódka została poinformowana przez pracownika o tym, że doszło do zawarcia umowy pożyczki oraz o tym, że z jej rachunku wypłacono 10000 zł. Za radą pracownika banku powódka złożyła reklamację oraz oświadczenie o odstąpieniu od umowy pożyczki. W związku z odstąpieniem od umowy powódka została zobowiązana do zwrotu całej przekazanej przez bank na jej rachunek kwoty 35968,66 zł. Pracownik banku poinformował ją, że powinna zwrócić całą kwotę nawet jeśli kwestionuje zawarcie umowy pożyczki albowiem od zadłużenia będą narastać odsetki i dodał, że jedyne co powódka może zrobić aby odzyskać te środki to złożyć reklamację. Tego samego dnia powódka przekazała pozwanemu 35968,66 zł będąc jednocześnie przekonaną o tym, że po rozpoznaniu reklamacji środki te zostaną jej zwrócone. Następnie powódka udała się na komisariat policji gdzie złożyła zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Została tam poinformowana o tym, że ustalenie kto wypłacił środki z rachunku powódki jest bardzo mało prawdopodobne.

Przed dniem 27 kwietnia 2022 r. powódka nigdy nie zawierała umowy pożyczki, nie miała świadomości, że można tego dokonać w tak prosty sposób za pośrednictwem Internetu.

Dowody: potwierdzenie złożenia reklamacji k. 10 - 11, oświadczenie o odstąpieniu od umowy k. 11a, pismo pozwanego z dnia 1 czerwca 2022 r. k. 12 - 13, pismo powódki z dnia 6 lipca 2022 r. k. 14, pismo pozwanego z dnia 1 września 2022 r. k. 15 - 18, wniosek o pożyczkę ekspresową k. 92 - 93v., umowa pożyczki ekspresowej k. 102 - 106, zeznania świadka R. T. k. 145 - 146, zeznania powódki k. 146v. - 147 v.

Pismem z dnia 6 lipca 2022 r. powódka wezwała pozwanego do zwrotu kwoty 10000 zł. Pismo doręczono pozwanemu dnia 13 lipca 2022 r.

D. ód: pismo powódki z dnia 6 lipca 2022 r. k. 14, pismo pozwanego z dnia 1 września 2022 r. k. 15.

Sąd zważył, co następuje:

Z ustalonych okoliczności faktycznych wynika, że w dniu 27 kwietnia 2022 r. doszło oszustwa w ten sposób, że nieustalona osoba, poprzez wprowadzenie powódki w błąd, uzyskała dostęp do jej telefonu komórkowego oraz zainstalowanej na tym telefonie aplikacji (...), za pomocą której złożyła wniosek o pożyczkę ekspresową, a następnie, po przekazaniu kwoty pożyczki przez pozwanego na rachunek powódki, dokonała wypłaty kwoty 10.000 zł z rachunku powódki. Pomiędzy stronami nie było sporu co do tego, że powódka zwróciła pozwanemu całą przekazaną uprzednio przez bank na jej rachunek kwotę, w tym równowartość kwoty 10.000 zł, którą udało się wypłacić w wyniku przestępczych działań nieustalanej osoby.

Nie ulega wątpliwości, że powyższe działania nie skutkowały zawarciem ważnej umowy pożyczki. Nie może być mowy o zawarciu umowy pożyczki ani pomiędzy powódką a pozwanym (gdyż powódka nie złożyła oświadczenia woli o zawarciu umowy pożyczki), ani pomiędzy pozwanym a nieustaloną osobą, która dopuściła się oszustwa (art. 58 k.c.).

Uzasadniając żądanie pozwu powódka powołała się na art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych zgodnie z którym, z zastrzeżeniem art. 44 ust. 2, w przypadku wystąpienia nieautoryzowanej transakcji płatniczej dostawca płatnika niezwłocznie, nie później jednak niż do końca dnia roboczego następującego po dniu stwierdzenia wystąpienia nieautoryzowanej transakcji, którą został obciążony rachunek płatnika, lub po dniu otrzymania stosownego zgłoszenia, zwraca płatnikowi kwotę nieautoryzowanej transakcji płatniczej, z wyjątkiem przypadku gdy dostawca płatnika ma uzasadnione i należyście udokumentowane podstawy, aby podejrzewać oszustwo, i poinformuje o tym w formie pisemnej organy powołane do ścigania przestępstw. W przypadku gdy płatnik korzysta z rachunku płatniczego, dostawca płatnika przywraca obciążony rachunek płatniczy do stanu, jaki istniałby, gdyby nie miała miejsca nieautoryzowana transakcja płatnicza. Data waluty w odniesieniu do uznania rachunku płatniczego płatnika nie może być późniejsza od daty obciążenia tą kwotą.

Należy jednak zwrócić uwagę na to, że zgodnie z treścią art. 725 k.c. przez umowę rachunku bankowego bank zobowiązuje się względem posiadacza rachunku, na czas oznaczony lub nieoznaczony, do przechowywania jego środków pieniężnych oraz jeżeli umowa tak stanowi do przeprowadzania na jego zlecenie rozliczeń pieniężnych.

W ocenie Sądu nie ma wątpliwości co do tego, że środki, które wpłynęły na rachunek powódki w wykonaniu nieważnej umowy pożyczki nie podlegały ochronie w trybie art. 46 ust. 1 ustawy o usługach płatniczych albowiem nie zostały one zdeponowane przez powódkę. Rachunek powódki był jedynie narzędzie służącym nieustalonej osobie do wyłudzenia kwoty pożyczki od pozwanego banku. Tym samym oszust nie uszczuplił środków pieniężnych zdeponowanych przez powódkę na rachunku bankowym, tylko wykorzystał jej rachunek jako "narzędzie" do wyłudzenia środków pieniężnych od banku.

W konsekwencji powódce nie przysługiwało roszczenie o zwrot kwoty nieautoryzowanej transakcji płatniczej w rozumieniu art. 46 ust. 1 ustawy o usługach płatniczych.

Mając powyższe na względzie, na rozprawie dnia 11 października 2023 r., działając w trybie art. 1562 k.p.c., Sąd uprzedził strony o możliwości rozstrzygnięcia o zgłoszonym przez powódkę żądaniu na podstawie przepisów o świadczeniu nienależnym.

Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Szczególnym rodzajem bezpodstawnego wzbogacenia jest otrzymanie świadczenia nienależnego. Stosownie do treści art. 410 § 2 k.c., świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Nie ulega wątpliwości, że brak było podstawy prawnej do przekazania przez powódkę pozwanemu kwoty 10.000 zł. Co istotne, przekazując tę kwotę powódka kierowała się radą pracownika banku celem uniknięcia ewentualnej egzekucji oraz wzrostu zadłużenia o kwotę odsetek, składając jednocześnie reklamację z której wynika, że nie zgadzała się ze stanowiskiem banku co do tego, że to ona powinna być obciążona obowiązkiem dokonania zwrotu wypłaconej z jej rachunku przez oszusta kwoty. Z powyższego wynika, że powódka świadczyła z zastrzeżeniem zwrotu a zatem może domagać się zwrotu tego świadczenia (art. 411 pkt 1 k.c.).

W ocenie Sądu powódce nie można przypisać niedbalstwa, a tym bardziej rażącego niedbalstwa. Wbrew twierdzeniom zawartym w uzasadnieniu odpowiedzi na pozew, powódka nikomu nie przekazała żadnych danych dotyczących jej rachunku bankowego, aplikacji (...) czy też danych karty płatniczej i kodów zabezpieczających transakcje płatnicze. Dane te zostały pozyskane przez nieustaloną osobę poprzez uzyskanie dostępu do telefonu powódki za pomocą aplikacji, którą powódka nie będąc świadoma tego, że ma do czynienia z oszustem, zainstalowała. Aplikacja ta pozwoliła na dostęp do aplikacji (...) i złożenie wniosku o pożyczkę a także na pozyskanie informacji potrzebnych do wypłacenia środków z rachunku powódki. W tym miejscu podkreślić należy, iż przed zdarzeniem z dnia 27 kwietnia 2022 r. powódka nie miała wiedzy i tego typu przestępczości. Pozwany nie przedstawił żadnego dowodu, który potwierdziłby fakt przekazania powódce informacji o tego typu przestępczych działaniach. W ocenie Sądu zamieszczenie ogólnej informacji jedynie na stronie internetowej banku nie jest wystarczające. Strona taka zawiera cały szereg informacji różnego typu, trudno zatem oczekiwać, aby klienci banku wszystkie te informacje na bieżąco sprawdzali na wypadek, gdyby miały się na niej znaleźć informacje dla nich istotne. Ponadto nie bez znaczenia jest to, że powódka została zaskoczona podczas zajęć na uczelni a oszust wykorzystał brak jej doświadczenia. Podkreślić bowiem należy, że w dniu zdarzenia powódka miała 22 lata, była studentką a jej wiedza z zakresu bankowości, w tym elektronicznej, ograniczała się do dokonywania za pomocą aplikacji bankowej drobnych płatności. W tych okolicznościach nie budzi zdziwienia to, że oszustowi udało się powódkę zmanipulować i uzyskać dostęp do danych, do których dostęp powinna mieć jedynie powódka.

Dla oceny całokształtu okoliczności sprawy nie bez znaczenia było również to, że w ostatnich latach rozwój bankowości elektronicznej, w tym transakcji bezgotówkowych był znaczny. Rozwiązania wprowadzane przez banki, mające na celu ułatwienie korzystania z usług bankowych, są korzystne zarówno dla klientów banków jak i samych banków. Łatwiejszy dostęp do pożyczek i kredytów udzielanych on line powoduje wzrost ich ilości, co przekłada się na wzrost dochodów banków z tego tytułu. Zasady udzielania pożyczek i kredytów określają, w zakresie obowiązujących przepisów, banki. To pozwany zatem opracował zasady działania bankowości elektronicznej, które pozwoliły nieustalonej osobie na wyłudzenie od niego znacznej kwoty. W związku z powyższym to pozwany winien ponieść negatywne konsekwencje nieszczelności tego systemu.

Mając powyższe na względzie, powództwo co do należności głównej Sąd uwzględnił w całości.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 359 § 1 k.c. w zw. z 481 § 1 i 2 k.c. W związku z tym, że na gruncie niniejszej sprawy art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych nie miał zastosowania, Sąd zasądził

odsetki od dnia następnego po dniu doręczenia pozwanemu wezwania do zapłaty a w pozostałym zakresie roszczenie odsetkowe oddalił.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c. obciążając nimi pozwanego w całości. Na koszty procesu poniesione przez powódkę złożyła się opłata od pozwu w kwocie 500 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym w kwocie 1800 zł.

SSR Anna Samosiuk